

О Т Ч Е Т
ЗА 2017 г.
НА ИНСТИТУТА ЗА БАЛКАНИСТИКА
С ЦЕНТЪР ПО ТРАКОЛОГИЯ
„ПРОФ. АЛ. ФОЛ” – БАН

1.ПРОБЛЕМАТИКА НА ЗВЕНТОТО.

1.1. Преглед на изпълнението на целите (стратегически и оперативни), оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритети, съобразени с утвърдените научни тематики.

Постоянно действащата към Министерството на образованието и културата (МОН) Експертна комисия за наблюдение, оценка и анализ на научноизследователската дейност, осъществявана от научните организации и висшите училища с доклад от 4 ноември 2017 г. класира дейността на учените от Института за балканистика с Център по тракология при БАН в елитната първа група на хуманитарните и социалните науки.

Научната продукция на ИБЦТ през 2017 г. бе съсредоточена около приоритетните за академичния състав изследвания, свързани с глобализационните процеси, културните и образователни политики на Балканите, съпоставителният аспект на трансформационните и модернизационни феномени в региона. Анализът на разностранните взаимоотношения Балканите и Европа, проучването на стопанското, общественото, политическото и културното развитие на народите и страните в Югоизточна Европа бяха водещи критерии при реализацията на основните за института проекти. Богатата публикационна активност бе обвързана с прилагането на иновационни изследователски подходи и методологии, чрез които се интерпретират преобразуванията в различни сфери на балканските общества, стимулиращи или възпрепятстващи интеграцията на Балканите в Европа. Динамично променящата се политическа и социално-икономическа структура на Балканите в съпоставка с европейските и световни тенденции залегна като основен коректив при изработването на актуални анализи, свързани с информационното, експертно и оперативно обслужване на българската държава и общество. Широкият хронологически диапазон на изследванията, обхващащ богата проблематика от областта на тракологията,

византистиката, османистиката, новата и най-новата история на страните от Югоизточна Европа, балканската културология, политология и европеистика позволи съществена част от научната продукция на ИБЦТ да намери приложение и при обучението на студенти, дипломанти и докторанти в областта на балканистиката.

Дейността на Центъра по тракология през изминалата 2017 г. протече под знака на 45-годишнината от основаването на Института по тракология и на XIII-ия международен конгрес по тракология „Древна Тракия: мит и реалност“, състоял се от 3 до 7 септември 2017 г. в гр. Казанлък. Институтът за балканистика с Център по тракология при БАН инициира поредица от събития, включени в Седмица на тракологията. Честването започна с откриване на документалната изложба „Херосът остава в Тракия...“, по време на което бе представено и най-новото издание на Центъра по тракология „Проф. Ал. Фол“ – „Thracia“ 22/2017. Събитията, посветени на юбилея, бяха адресирани до широк кръг от аудитории в редица градове на страната (София, Пловдив, Видин, Монтана, Самоков) под формата на семинари и срещи в Регионалните исторически музеи, училища и галерии.

През 2017 г. ИБЦТ разработи 12 международни проекта, 12 проекта на бюджетна субсидия, 4 ФНИ. Благодарение на успешно функциониращите рамкови договори, персоналните научни връзки, съвместните публикации и общите научни конференции, научното звено затвърди авторитетните си позиции в европейската научна общност.

Участието на ИБЦТ в клъстъра „Иновации и култура“ заедно с водещи организации от БАН, университети, фирми и неправителствени организации, създава благоприятна среда за развитие на триъгълника на знанието – образование, научни изследвания и иновации.

1.2. Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030. Извършени дейности и конкретни приоритети.

В подкрепа на политиките за развитие на научните изследвания, залегнали в Националната стратегия, ИБЦТ участва в консорциум заедно с 15 научни и културни институции в България по проект „Национална интердисциплинарна изследователска Е-инфраструктура за ресурси и технологии за българското езиково

и културно наследство, интегрирана в рамките на европейските инфраструктури CLARIN и DARIAH (КЛАДА-БГ)“. Членовете на консорциума са 5 университета, 5 института от БАН и други културни и научни институции от България, обединени около няколко основни цели: 1. Адаптиране на българските ресурси и технологии към европейските постижения в областта на езиковите ресурси и технологии; 2. Допълване на съществуващите езикови ресурси и технологии, както и създаване на нови като необходим минимум за функционирането на националната инфраструктура за обработка на текстове на български език; 3. Дигитализация на обекти на културно-историческото наследство, за тяхното дългосрочно съхранение, както и за осигуряване на достъп до тях за целите на научните изследвания и за използването им от широк кръг потребители.

ИБЦТ, съвместно с още 16 научни организации участва и в изпълнението на проект „ИНФРАМАТ - Етап 1“, финансиран от Фонд Научни изследвания (ФНИ). Консорциумът представлява – българска, виртуална, разпределена научна инфраструктура от центрове за производство и изследване на нови материали и техните приложения, както и за консервация, достъп и е-съхранение на артефакти (археологически и фолклорни).

По ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ“ 2014-2020 г., ПРИОРИТЕТНА ОС № 1 „Научни изследвания и технологично развитие“, ИБЦТ участва в подготовката на проект „Изграждане и развитие на Център за върхови постижения „Наследство БГ“, процедура: BG05:2OP001-1.001, като част от консорциум, включващ 15 партньора, начело със СУ „Св. Климент Охридски“. През 2017 г. проектът беше подаден и високо оценен от комисията на Структурни фондове.

През 2017 г. ИБЦТ продължи да развива и проектите на бюджетна основа, както и тези с външно финансиране като ФНИ, Министерството на културата на Република България или СУ „Св. Кл. Охридски“, разкриващи облика на Балканите като част от европейското минало, настояще и бъдеще.

Водеща бе ролята на планираните проекти, финансирани от БАН с интердисциплинарна насоченост. От съществено значение за реализиране на набелязаните приоритети бяха организирани международни и национални научни форуми, многобройните научни публикации, лекционни курсове, семинари, научна

експертиза и пр., обслужващи стратегически области на научното познание както в България, така и в Европейския съюз.

БАЛКАНИТЕ И ПРОЕКТИТЕ ЗА РЕГИОНАЛНА И ЕВРОПЕЙСКА ИНТЕГРАЦИЯ ОТ XIX ВЕК ДО НАШИ ДНИ с ръководител *проф. дин Александър Костов*

През 2017 г. изследователската дейност на учените бе фокусирана около главната проблематика на проекта. Участниците бяха основното ядро на проведената през м. ноември 2017 г. Шеста национална среща по балканистика на тема „Регионалното и европейското на Балканите: идеи, проекти, реализации XIX-XXI век“, чиито доклади ще бъдат отпечатани.

БАЛКАНИТЕ – ПРОТИВОПОСТАВЯНЕ И СЪТРУДНИЧЕСТВО XIX – XX ВЕК с ръководител *проф. дин Св. Елдров*

Най-значимото научно постижение през изминалата година е съвместното издание на БАН и Харковския държавен университет „В. Н. Каразин“ „Дриновский збірник/Дриновски сборник. София – Харків“. Изд. на БАН, 2017, т. X (под печат). Заедно с това членовете на работния екип публикуваха и предадоха за печат 29 студии, статии и части от колективни трудове. Изнесени са 24 доклада на 19 научни форума. Двама от членовете на проекта са съставители и редактори на 4 тематични сборника.

„ГОЛЯМОТО СРЕДИЗЕМНОМОРИЕ“: ПОГЛЕД ОТВЪТРЕ И ОТВЪН – II част с ръководител *проф. дин Лиляна Симеонова*

През първата година от проекта е извършено събиране и анализ на исторически извори, изнасяне на доклади и публични лекции, публикуване на студии, статии и рецензии, изнасяне на лекционни курсове и публични лекции, Крайните резултати са: студии и статии, излезли от печат – 13 бр.; студии и статии под печат – 7 бр.; рецензии, излезли от печат – 4 бр.; съставителство и редакция на сборници, излезли от печат – 3 учени (Л. Симеонова, Л. Тасева и Р. Заимова), взели участие в изготвянето на 2 сборника; участия в конференции и конгреси с доклади – 9 бр.; публични лекции – 3 бр.; лекционни курсове – 5 бр., извършване на редакционна, научно-административна и научно-организационна дейност; 2 бр. медийни изяви (участие в научно-популярни телевизионни предавания) и едно участие като

експерт-консултант в документален филм на проф. дин Лиляна Симеонова; 18 бр. научно-популярни публикации.

Проф. дин Р. Заимова издаде „История на лазаристката мисия в Македония“ (XVIII-XX в.) от А. Друлез (Histoire de la Mission lazarisite en Macédoine (1839-1939) par Arthur Droulez); д-р Вл. Иванов осъществи критическо издание на два откъса от „Пътеписите на Ибн Батута“ (XIV в.) в сп. „Алманах“ (6-7 брой), кн. III за 2017 г.

МЕЖДУ ТРАДИЦИЯТА И МОДЕРНОСТТА: ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ ДИАЛОЗИ В ИЗУЧАВАНЕТО НА БАЛКАНИТЕ с ръководител ***проф. дин Рая Заимова***

Дейността на изследователския екип бе насочена към събирането и обработването на изворов материал от наши и чужди библиотеки и архиви. Проф. А. Вачева разшири изследователската си дейност в Университета Саарбрюкен (Германия), където заедно с проф. Ханс-Юрген Люзебринк подготви за издаване съвместна монография.

Проф. дин Рая Заимова и д-р Н. Александрова организираха интердисциплинарна конференция „Наслади и забрани“ в СУ „Св. Климент Охридски“, 10-11.10.2017 г.

ИЗВОРИ ЗА БАЛКАНСКИТЕ НАРОДИ с ръководител ***доц. д-р Росица Градева***

През изминалата година сътрудниците по проекта продължиха работата си по основните заявени направления, покриващи широк диапазон от извори – еврейски, османски, гръцки, италиански, български от XV до XX век. Издадени бяха над 20 студии и статии и 2 книги: Данова, П. Дубровнишки документи за историята на България и българите през XIII – XV век, Том I (1230 – 1403 г.). Съст., превод и коментар Александър Николов, Васил Гюзелев, Елена Костова, Пенка Данова и Симеон Хинковски. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2017, 303 с. — ISBN 978-954-07-4297-7; Данова, П. Джовани Киаромани и неговото пътуване от Виена до Бурса през 1659 г./ Danova, P. Giovanni Chiaromanni e il suo viaggio da Vienna a Bursa fatto l'anno 1659. София: Парадигма, 2017, 257 с. — ISBN 978-954-326-329-5.

БАЛКАНИТЕ В ЕВРОПЕЙСКОТО КУЛТУРНО ПРОСТРАНСТВО с ръководител ***доц. д-р Йорданка Бибина и доц. д-р Антоанета Балчева***

Широкият интердисциплинален и хронологичен обхват на проекта фокусираха дейността на участниците около събирането на библиографски и архивни материали, свързани с проблемните и тематични области, зададени от неговата научна платформа. Извършена е и подготовка за дигитализирането на събраните материали и оформането на интернет страница на проекта, на която да бъдат качени.

Научният състав отчита 4 книги, 38 студии и статии, 11 рецензии, отзиви, преводи и интервюта, свързани с динамиката на една модерна визия за балканските култури с особен акцент върху духовното им присъствие в историята на Стария континент. Резултатите ще послужат за съставянето на една културна карта на полуострова и неговата европейска перспектива.

ИЗВОРИ ЗА ТРАКИЯ И ТРАКИТЕ с ръководител ***проф. дфн Св. Янакиева и проф. д. изк. Ваня Лозанова-Станчева***

Четири са основните направления, в които бе съсредоточена дейността на проекта: преводаческо; изследователско; публикационно и популяризаторско. През 2017 г. излезе от печат том XXII от поредицата *Thracia*. Към статиите, които бяха представени като доклади на проведената през 2016 г. конференция по темата на проекта, са добавени и такива, които са резултат от работа по общоакадемичния проект „Траките. Генезис и развитие на етноса, културни идентичности, цивилизационни взаимодействия и наследство от древността“. През отчетния период беше поставено и началото на поредицата латински автори, начело с Плиний Стари, *Естествена история*. Успоредно с преводите бе подготвен и съпътстващ ги критичен апарат. Общо са отпечатани 11 публикации, доц. д-р К. Димитров има 38 цитирания за 2016 и 2017 г. Във връзка с второто направление, насочено към извороведски изследвания в областта на тракологията, бе реализирано участието на учените от Центъра по тракология в XIII Международен конгрес по тракология.

MIRABILIA: MIRUS ET MAGICUS с ръководител ***проф. д. изк. Ваня Лозанова-Станчева и проф. дин Валерия Фол***

През първата година от проекта бе изработена концепция и бе извършена организационна и финансова подготовка на планираната интердисциплинарна конференция, обхващаща участници от ИБЦТ, ИЕФЕМ, Института за литература, Института за български език, СУ „Св. Климент Охридски“, НБУ, УниБИТ, Русенски университет „Ангел Кънчев“, King’s College London, Department of Political Economy и др. Конференцията ще се проведе в началото на м. февруари 2018 г. в Американския изследователски център в София с неговото съдействие и спонсорство.

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ ДРЕВНА ТРАКИЯ И ТРАКИТЕ (=ЕНЦИКЛОПЕДИЯ НА ТРАКИЙСКАТА ДРЕВНОСТ) с ръководител ***проф. дин Калин Порожанов***

Въз основа на изворови данни от всякакво естество – антична литература, епиграфски, археологически и други паметници, свързани с историята и културата на Древна Тракия и траките, през 2017 г. са предадени и редактирани още 25 и пренаписани 7 стари статии за енциклопедията с автори проф. д-р В. Лозанова-Станчева, проф. дин В. Фол, проф. дин Св. Янакиева, проф. дин К. Порожанов, доц. д-р Д. Котова, гл. ас. д-р Р. Попова, гл. ас. д-р Ст. Димитрова, гл. ас. д-р Пл. Петков, гл.ас. д-р М. Иванов, гл. ас. д-р В. Атанасова.

SEMINARIUM THRASICUM ТРАКИЙСКИЯТ ХЕРОС с ръководител ***проф. д-р Светлана Янакиева***

Изследователската дейност по проекта бе организирана като работен семинар „Тракийският херос“ с ежемесечни заседания, на всяко от които се изнася доклад, последван от широка дискусия. Организирани са общо 8 заседания, на които са обсъдени 9 доклада. Предвижда се тези материали да залегнат в основата на том X от поредицата *Seminarium Thracicum*.

ДРЕВЕН ТЕКСТИЛ: СВЕДЕНИЯ, АРТЕФАКТИ, АНАЛИЗИ с ръководител ***доц. д-р Румяна Георгиева***

Започна събирането и редактирането на предадените във вид на статии доклади от едноименната конференция, проведена през миналата година, разискващи различни аспекти от проблематиката на древния, на археологическия текстил, както и

проблеми, свързани с полето на образността в писмените извори за текстил и облекло от Древния свят.

Реализацията на изброените, структурноопределящи за научния профил на института тематични области, намери трайно изражение в многообразната научна продукция, организираните международни и национални научни форуми, лекционни курсове, семинари, научна експертиза и пр., обслужващи стратегически области на научното познание в България и Европейския съюз.

Значимо присъствие в научната дейност на ИБЦТ имаха и проектите с външно финансиране:

Сътрудниците в общоакадемичния интердисциплинарен проект ***ТРАКИТЕ – ГЕНЕЗИС И РАЗВИТИЕ НА ЕТНОСА, КУЛТУРНИ ИДЕНТИЧНОСТИ, ЦИВИЛИЗАЦИОННИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ И НАСЛЕДСТВО ОТ ДРЕВНОСТТА*** с координатор от страна на ИБЦТ – **проф. дин Валерия Фол** участваха в тематичния сборник „Тракийската древност: технологични и генетични изследвания, история и нематериално наследство“. Сборник в чест на 75-годишнината на Петър Манджуков. Под редакцията на чл.-кор. Васил Николов. Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“.

По конкурс на ФНИ Н20/42 от 26.07.2017 ИБЦТ спечели проект: ***СЪВРЕМЕННИТЕ БАЛКАНИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД БЪЛГАРИЯ*** с ръководител **проф. дин Ал. Костов** и участници проф. д-он Надя Бояджиева, доц. д-р Марияна Стамова, доц. д-р Ирина Огнянова, доц. д-р Юра Константинова, гл. ас д-р Боби Бобев, гл. ас д-р Анета Михайлова и д-р Бисер Банчев.

През 2017 г. продължи успешно изпълнението на проекта към ФНИ: ***СОЛУН И БЪЛГАРИТЕ: ИСТОРИЯ, ПАМЕТ, СЪВРЕМИЕ*** с ръководител: **доц. д-р Юра Константинова**. В тази връзка ИБЦТ сключи договори за сътрудничество с Държавна агенция архиви, Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, Централна библиотека на БАН и Националния военно исторически музей. Заедно с излезлите публикации по темата, изследователите подготвят двуезичен албум с документи по темата на проекта, който ще излезе от печат през 2018 г.

По линия на **ФНИ** в рамките информационното, експертно и оперативно обслужване на българската държава и общество продължава дейността по проекта **„ЕУРОПЕАНА“** за създаването на фонд от дигитализирани и описани по стандарт 500 предмета и обекта по темата „Праисторическа и тракийска цивилизация“. Ръководител на проекта от страна на института е **проф. Валерия Фол**, участници са Росица Щерева и Мариамина Лаптева. Носител на авторските права на въведената информация, която е за Европейана, е ИБЦТ (с подписан от директора договор с представителя на Европейана в България).

В **„БУЛГАРИАНА“**, както се нарича българското депо за информация със седалище ИБЦТ са въведени линкове към онлайн енциклопедията, което я прави достъпна за възможно най-широк кръг читатели.

Сп. „*Études balkaniques*“ през есента на 2017 г. спечели нов конкурс за финансиране от ФНИ за 2018 г. като редакционната колегия е на едно от водещите места с максималния брой от 60 точки.

Въз основа на Постановление на Министерския съвет №347, т. 5 от 08.12.2016 г. за „Въвеждане на съвременни методи в образованието и работата с младите таланти“ ИБЦТ стана водеща организация в образователния проект **ЛЯТНА УЧЕНИЧЕСКА АКАДЕМИЯ „БАЛКАНИТЕ ОТ ДРЕВНОСТТА ДО НАШИ ДНИ** с ръководител **проф. д. изк. Ваня Лозанова-Станчева**

По темата на проекта беше издаден едноименен сборник. Темите обхващаха широк хронологически и тематичен регистър: от тракийските древности – „Древна Тракия и траките: между мита и историята“ и „Божествата на траките“ (проф. д.н. Ваня Лозанова), през „Формирането на Църквата като институция, I-IV в.“ и „Християнизиранието на града: Константинопол – новата столица на езическото общество“ (доц. д-р Зл. Герджикова); „Християни и евреи в османските Балкани“ и „Разпространение на исляма на Балканите“ (доц. д-р Росица Градева); „Понятието „Балкани“ – в географски и исторически контекст“ и „Метафоричните Балкани – начини на употреба“ (доц. д-р Румяна Прешленова); „Робърт колеж – уникалният образователен проект на Балканите“ и „Робърт колеж и българите – кой, защо и как?“ (доц. дин Орлин Събев); „Урбанизация на балканските общества“ и „Столиците и модернизацията в Югоизточна Европа“ (гл. ас. д-р Ивайло Начев) до „Развитието на технологиите и модернизацията на Балканите (XIX - началото на XX век)“ (проф. дин Ал. Костов).

Установилата се трайна традиция в ИБЦТ за работа в разгърнати научни мрежи, в партньорство с други научни организации извън института получи конкретно изражение в редица други проекти:

„Култури, памет, наследства в региона на южната българска граница“, финансиран от ФНИ, бенефициент Институт по етнология и фолклористика – БАН – член на екипа **проф. дин В. Фол.**

„NetHeritage“ – европейска мрежа за изследователски програми, свързани с опазването на материалното културно наследство с научен ръководител от българска страна **проф. дин В. Фол.**

„Политики за управление на КИИ – комуникация и социализация чрез образование“ – член на екипа **проф. дин В. Фол.**

„Трансформиращото (се) село“, финансиран от ФНИ – ПУ „Паисий Хилендарски“, ръководител: доц. д-р Симеон Кацаров. Член на екипа на проекта **доц. д-р Д. Парушева.**

„Ролята на елитите в процесите на консолидирането на нациите и националното строителство“. Член на екипа на проекта **доц. д-р Д. Парушева.**

Проект РД 11-06-209/13/09.2017. по програма Помощ за книгата към Министерство на Културата на РБ за сборник „Стожери на духовността. „Религиозни и образователни институции на тракийските българи“. Член на екипа на проекта **гл. ас. д-р К. Пеева.**

Международен научен проект SOW, Science & Orthodoxy around the World, ръководен от Института за исторически изследвания към National Hellenic Research Foundation, Атина. Проф. дин Александър Костов е член на научния съвет на този проект, а в изследователския екип участва и гл. ас д-р И. Начев.

Проект „Ехо от войната“ на СУ „Св. Климент Охридски“. Член на екипа на проекта **гл. ас д-р И. Начев.**

1.3. Полза/ефект за обществото от извършваните дейности.

Реализираните научни публикации и дейности на ИБЦТ през 2017 г. бяха насочени към проучването на културно-историческото наследство, националната идентичност и културно разнообразие в Европа и света. Постигнатите научни резултати по институтските проекти на бюджетна основа, както и тези с външно финансиране като ФНИ, Министерство на културата или СУ „Св. Климент Охридски“ намират конкретно приложение в образованието, развитието на културния туризъм, устойчивото развитие на общините, двустранните и многостранни културни взаимоотношения на Балканите и Европа, в подобряването на капацитета на общини и ведомства, отговарящи за наука, образование, култура, регионално развитие и международни отношения. Целевите групи, към които са насочени, обхващат широка прослойка от българското общество – сред които научни работници, изявени балканисти и университетски преподаватели, студенти и докторанти, библиотекари, издатели, дипломати, държавни и общински структури, научни и културни институции.

Институтът за балканистика с Център по тракология „проф. Ал. Фол“ е активен участник в разширяване мрежата на интегрираното европейско изследователско пространство. В качеството си на координационен център на балканистичните изследвания в България, институтът стана инициатор на Шестата национална среща по балканистика, състояла се на 17 и 18 ноември 2017 г. на тема: „Регионалното и европейското на Балканите: идеи, проекти, реализации (XIX-XXI в.)“. В нея взеха участие над двадесет колеги от Института за балканистика с Център по тракология (БАН) (проф. дин Ал. Костов, проф. дин Светлозар Елдъров, проф. Надя Бояджиева, проф. Румяна Прешленова, доц. д-р Зорка Първанова, доц. д-р Добринка Парушева, д-р Юра Константинова, доц. д-р Ирина Огнянова, гл. ас. д-р Боби Бобев, гл. ас. д-р Калина Пеева, доц. д-р Марияна Стамова, гл. ас. д-р Маргарита Добрева, гл. ас. д-р Анета Михайлова, гл. ас. д-р Ивайло Начев, гл. ас. д-р Бисер Банчев, гл. ас. д-р Елмира Василева), Института за исторически изследвания (БАН), Института за литература (БАН), Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей при БАН, Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Нов български университет и Българското геополитическо дружество.

Успешно завърши първата Ученическа лятна академия, организирана от Института за балканистика & Център по тракология „Проф. Александър Фол“,

която бе посветена на проблематиката „Балканите от древността до наши дни“. Една седмица учени от ИБЦТ – БАН споделяха своите идеи и възгледи по актуални проблеми на балканистичните изследвания с 30 ученици от НГДЕК „Константин Кирил Философ“, 28 СУ „Алеко Константинов“ и Професионалната гимназия по туризъм – Самоков, реализирайки забележителен образователен проект. В центъра на лекциите и оживените дискусии стояха актуалните въпроси около значимите процеси и тенденции в развитието на народите и държавите в Югоизточна Европа през столетията, потопени в общоевропейски и глобален контекст.

Проф. Лора Тасева като Доверен учен (посланик) на Фондация „Александър фон Хумболт“ 2017-2019 представи 2 презентации на програмите в СУ „Св. Климент Охридски“: на 26 май 2017 пред участници в Хумболтовия колегиум „Der neue Realismus“ и на 13 декември 2017 пред участници в Славистичен форум за докторанти и млади учени от СУ.

С цел по-голямата видимост на работата по проекта „Солун и българите: история, памет, съвремие“ беше създаден сайт, на който бяха качени над 300 материала – документи, снимки, разкази, спомени, информации и др. Проектът беше представен пред ученици, студенти, курсисти, колеги и широката общественост, чрез различни научни и популярни мероприятия – участия в научни форуми (6 национални и 3 международни), публични лекции (4), медийни изяви (4).

Постоянен ангажимент на сътрудниците на ИБЦТ остава ежегодното организиране на изложби.

По повод 45 годишнината от основаването на Института по тракология бе подготвена документалната изложба „Херосът остава в Тракия...“ (организирана от проф д-р В. Лозанова, проф. д-р В. Фол, гл. ас д-р Р. Попова), която имаше успешно представяне в няколко града: по време на Седмичката на тракологията във фоайето на Централната сграда на БАН в София; в Културен център „Тракарт“ в подлез „Археологически“ в гр. Пловдив, в Конферентната зала на Областната управа на гр. Видин (голям мултимедиен вариант) и в Художествената галерия „Кирил Петров“ в гр. Монтана.

Проф. д-р В. Фол организира и представи следните документални изложби:

1. „40 години тракийска изложба по света“ (на български и на английски език) в Рим, Посолство на Р. България и Българско училище, май 2017.

2. „Мегалитни паметници в Сърнена Средна гора“ в с. Свежен, юли-август 2017 г.

3. „Мегалитни паметници в Сърнена Средна гора“ в гр. Садово, май 2017 г.;

Проф. дин Св. Елдъров и доц. А. Балчева създадоха и експонираха изложба, посветена на 20-годишнината от сключването на двустранната спогодба за сътрудничество и обмен между БАН и ХАНИ (Хърватската академия на науките и изкуствата). София, 6 юни 2017.

Гл. ас. д-р Вл. Пауновски бше съавтор (с Юлина Михайлова) и съорганизатор (с Радост Николаева) на фотодокументална изложба „Духовната светлина на синагогата“ на Еврейския исторически музей – София при Организация на евреите в България „Шалом“ по повод 25 години от създаването му, организирана от Арт сдружение „Кръг“, Община Кърджали и Еврейския исторически музей – София при Организация на евреите в България „Шалом“ в рамките на ежегодната инициатива „Мултикултурният град“ от 8 до 22 май 2017 г. в Арт галерия „Кръг“ – град Кърджали.

Участниците в проектите на института осъществяват интензивна експертна дейност и чрез различни научни съвети и органи, а също така и чрез медиите. През годината са регистрирани повече 105 участия на учените от ИБЦТ в програмите на БНР, БНТ, в електронните медии, списанията и вестниците. Сред изявите могат да бъдат представени следните (вж по-подр. Данните в SONIX):

История БГ – БНТ1

Проф. дин Л. Симеонова: Средновековните българи и другите народи, 20.03.2017 г.
Проф. дин Св. Елдъров: Солунските съзаклятници, с водещ Георги Ангелов, 12.6.2017 г.

Проф. дин Св. Елдъров: Защо бе убит Борис Сарафов? – БНТ 1, „История.БГ“ с водещ Андрей Захариев, 27 ноември 2017 г.

Проф. дин Св. Елдъров: Капитан Петко войвода – БНТ 1, „История.БГ“ с водещ Георги Ангелов, 18 декември 2017 г.

ТВ Блумбърг

Гл. ас. д-р Б. Бобев: Горещи точки на Балканите – напрежението между Сърбия и Косово, ситуацията в Македония и Босна. Инвестор, 28.01.2017

Гл. ас. д-р Б. Бобев: Западните Балкани и срещата в Триест. Блумбърг ТВ, Сутрешен блок, 17.07.2017;

Гл. ас д-р Бисер Банчев: Ролята на новия сръбски премиер Ана Бърнабич е да отправя позитивни послания към ЕС, Светът е бизнес, 06.07.2017

Гл. ас д-р Бисер Банчев: Геополитически битки между Русия и САЩ на Балканите. Светът е бизнес, 26.10.2017

Гл. ас. д-р А. Михайлова: За протестите в Румъния.

България он еър

Гл. ас. д-р Б. Бобев: Западните Балкани – напрежение и рискове (делене на Македония, българско малцинство в Албания, американската политика). Брюксел 1, 10.02.2017 (с Алекс Алексиев);

Гл. ас. д-р Б. Бобев: Референдумът в Турция и въздействието му в страните от Балканите. 16.04.2017

Гл. ас. д-р Бисер Банчев: Как ще се отрази на Балканите българското европредседателство? 25.09.2017

ТВ Европа

Проф. дин Александър Костов: Европейското бъдеще на Балканите – възможно ли е и от кога?

Гл. ас. д-р Б. Бобев: Президентските избори в Сърбия и обстановката в региона. 08.04.17

Гл. ас. д-р Бисер Банчев: Защо САЩ възобновяват интереса си към Западните Балкани? „Европа сутрин“ 05.12.2017

ViT

Гл. ас. д-р Б. Бобев: Преди посещението на Зоран Заев в София. ViT, 19.06.2017 г.

Гл. ас. д-р Бисер Банчев: Договорът за добросъседство с Македония – скок на място или стъпка напред, Код 11-13, 31.07.2017]

Сериал – Cosmote TV History Channel

Проф. дин Л. Симеонова: Участие в документален филм „The World of the Greeks“

„Денят започва с култура“ – БНТ 1

Проф. дин Св. Елдъров: Българите в Албания, 3 март 2017 г.

Проф. дин Св. Елдъров: Какво следва след подписването на Договора за добросъседство с Р Македония, 2 август 2017 г.;

„Вяра и общество“ – БНТ 1

Проф. дин Св. Елдъров: Сурдулишките мъченици, 22 юни 2017 г.

Доц. д-р Ю. Константинова: На 4 ноември 2017 г. представяне на темата за историческото и духовното присъствие на българите в Солун в края на XIX в. и началото на XX в.

Канал 3

Гл. ас. д-р Б. Бобев: Българите в Албания, албанският въпрос на Балканите. Светът на живо, 16.02.2017

Гл. ас. д-р Б. Бобев: Напрежение в Западните Балкани (кризата в Македония, създаването на косовска армия). Светът на живо, 13.03.2017 (с Ал. Йорданов);

ВТК

Проф. дин Св. Елдъров: „Щрихи от миналото“ с водещ Силвия Сиракова, 5 декември 2017 г.

Гл. ас. д-р Б. Бобев: Актуалната обстановка на Балканите, ситуацията в Румъния и Македония, отношенията Белград-Прищина. Пресечна точка, 08.02.2017

БНР „Хр. Ботев“ – проф. д-р В. Лозанова, проф. дин Л. Симеонова, проф. дин В. Фол, проф. д-р Св. Янакиева, гл. ас. д-р Б. Банчев;

БНР „Хоризонт“ – проф. дин Л. Симеонова, проф. д-р В. Лозанова, проф. дин Валерия Фол; гл. ас. д-р Б. Бобев, гл. ас. д-р Б. Банчев, гл. ас. д-р М. Издмирски, гл. ас. д-р Г. Дончева;

Радио „Фокус“ – проф. дин Светлозар Елдъров, проф. дин Валерия Фол;

БНТ – Благоевград – проф. дин Валерия Фол;

<http://evropaworld.eu> – проф. д-р Ваня Лозанова

Дарик радио – проф. дин Валерия Фол, доц. д-р Юра Константинова;

БНР Радио Кърджали – гл. ас. д-р Владимир Пауновски.

1.4. Взаимоотношения с други институции.

Деятелността на ИБЦТ има дълбоки традиции в установилото се през годините сътрудничество с редица институции. През 2017г. продължи дейността по изпълнение на сключените съвместни договори с Държавна агенция „Архиви“ (ДАА), Регионалните исторически музеи в Пловдив, Монтана и Кюстендил и Националната гимназия за древни езици и култури „Константин Кирил Философ“, с Дипломатическия институт и Държавния културен институт към Министъра на външните работи на РБ, както и Дирекция „Съседни страни“ към МВнР, а също с Американския изследователски център в София, Гръцкия културен център, с Френския и Италианския културни институти, с посолствата на Хърватия, Чехия, Гърция и Украйна, с научната секция „Военноисторически изследвания и поуки от практиката“ при Военната академия „Г. С. Раковски“.

В рамките на сътрудничеството между ИБЦТ и Дипломатическия институт при министъра на външните работи на Република България на 15 ноември 2017 г. в института бяха приети, като част от обучението им, десет служители на Министерството на външните работи на Ислямска република Афганистан. На проведената работна среща специалисти от ИБЦТ представиха пред афганистанските дипломати основните тенденции в развитието на външната политика на балканските държави през последните години. Разгледани бяха и други проблеми от съвременните международни отношения.

Експертни становища бяха изработени от учените от ИБЦТ (проф. Лора Тасева проф. В. Лозанова, проф. Валерия Фол, проф. Ал. Костов проф. Светлозар Елдъров, проф. Св. Янакиева, проф. К. Порожанов, проф. дин Рая Заимова, проф. Румяна

Прешленова, доц. д-р Росица Градева, доц. д-р А. Балчева, доц. д-р П. Данова, доц. д-р И. Огнянова, доц. д-р Ю. Константинова, гл. ас. д-р Б. Бобев, гл. ас. д-р Бисер Банчев, гл. ас. д-р Р. Попова, гл. ас. д-р Калина Пеева, гл. ас. д-р Маргарита Добрева, Вл. Пауновски и др.) за нуждите и дейността на редица институции като МОН, ФНИ, Националната агенция за оценяване и акредитация, Комисията по образованието и науката в 44 ОНС; Комисията по наименоване на обекти с национално значение и населени места при Президента на РБългария, Съвета за работа с българите зад граница при Президентството; Съвета за чуждестранна българистика към УС на БАН; Консултативния съвет за хуманитарни науки към УС на БАН, Министерството на културата, Националният комитет по балканистика, Военноисторическата комисия, Работната група за подготовка на Насоките за конкурса „Научна периодика 2017“ при ФНИ, Еврейския исторически музей, Националната следствена служба, Военната академия „Г. С. Раковски“ – секция „Военноисторически изследвания и поуки от практиката“, Военноисторическата библиотека, Държавната агенция „Архиви“, Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и други библиотеки и музеи на територията на България.

През 2017 г. ИБЦТ осъществи под различни форми сътрудничество с български висши учебни заведения и научни институти като: СУ „Св. Климент Охридски“, ВТУ ВТУ „Св. Кирил и Методий“, ПУ „Паисий Хилендарски“, ЮЗУ „Неофит Рилски“, НБУ, ШУ „Епископ Константин Преславски“, Главно управление на архивите, Института за исторически изследвания при БАН, Института за български език, Института за литература, Института за изследвания на обществата и знанието при БАН, Института за изследване на изкуствата към БАН и др.

Активно бе и участието на изследователския състав в работата на редица чуждестранни и национални институции като ЮНЕСКО, Международната асоциация за югоизточноевропейски проучвания (AIESEE), Международната асоциация по тракология, Експертния и консултативен съвет на ЮНЕСКО по Конвенцията за опазване на подводното културно наследство, научния съвет на Регионалното бюро на UNESCO за наука и култура за Европа, Венеция, БНК на ICOMOS-UNESCO, Международната асоциация за византийски проучвания (AIEB), Международна федерация на Институтите за средновековни изследвания (FIDEM), North American Patristic Society, Национална комисия по морска история, Международния съвет за индоевропейски и траколожки изследвания, Фондация Александър фон Хумболт, Хумболтовия съюз в България, Международния борд на Гръцкия институт за запазване

на морските традиции – Атина, IBAC (International Balkan Annual Conference), Американския изследователски център в София, CIEPO (Comité international des études ottomanes et pré-ottomanes), International Association for Social and Economic History of the Ottoman Empire (IAOSEN), Center for Ottoman Studies-Belgrade, Fulbright Alumni Association, Университета на Монреал (Канада), International Advisory Board: Centre for Balkan and Black Sea Studies, Yıldız Teknik Üniversitesi-Istanbul, Научния съвет на Фондация „Felix Kanitz“, Виена; Карловия университет в Прага (Чехия), Университета „Рома-тре“ - департамент „Политически науки“ (Италия), Института за история на европейското право във Франкфурт (Германия), Университета „Осман Гази“ в Ескишехир (Турция), Университета „Атълъм“ в Анкара (Турция), Института за исторически науки и Института за хърватска литература, история и театър към Хърватската академия на науките и изкуствата, Хърватския институт за история, Института за югоизточноевропейски проучвания на Румънската АН, Института по история „Николае Йорга“ към Румънската АН, Института по история на Полската АН, Масариковия институт и архив на Академията на науките на Чешката република, Византоложки институт (САНИ), Балканоложкия институт (САНИ), Отдел за хуманитарни науки (ЧАНИ)..

Учените в ИБЦТ традиционно участват и в работата на редица неправителствени научни и обществени организации с национално значение като Националния комитет за югоизточноевропейски проучвания, Хумболтовия съюз в България, Асоциация на медиевистите и византинистите в България, Дружество на изследователите на Античността в България, Военноисторическа комисия, Българското дружество за проучване на XVIII век, Българското геополитическо дружество, Българската асоциация за външна политика, Македонския научен институт, Тракийския научен институт, Българската асоциация по военна история, Национална комисия по морска история, Българското историческо дружество, Академичния кръг по сравнително литературознание АКСЛИТ, Сдружение „Колегиум Германия“, Организация на евреите в България „Шалом“ и др.

1.5.ОБЩОНАЦИОНАЛНИ И ОПЕРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ, ОБСЛУЖВАЩИ ДЪРЖАВАТА

1.5.1. Практически дейности, свързани с работата на национални правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др.

В рамките на политиката си за подобряване качеството на експертното и оперативно обслужване на държавата ИБЦТ засили активността си в Националната мрежа от Регионални академични центрове (РАЦ), целяща да създаде условия за пълноценно сътрудничество и интеграция между институтите на БАН и техните подразделения в отделните региони на страната с университетите, индустриалците и общините. На 15 май 2017 г. беше открита Научна сесия в РАЦ – Монтана от проф. дин Александър Костов и г-н Златко Живков, който фокусира вниманието на аудиторията върху важността на сътрудничеството на община Монтана с БАН, в което той вижда перспектива за развитието на района и за реализацията на част от младите хора. Двама лектори – гл. ас. д-р Пламен Петков и гл. ас. д-р Ружа Попова, изнесоха доклади. На библиотеката на РИМ – Монтана бяха дарени издания, представящи изследователската работа на учените от ИБЦТ.

На 22 ноември 2017 г. в Художествена галерия „Кирил Петров“ в Монтана гл. ас. д-р Мария Шушарова изнесе лекция на тема „Руско - турската война (1877- 1878) и Освобождението на Кутловица“, посветена на 140 години от освобождението на града.

На 16 май 2017 г. в Конферентната зала на Областната управа на гр. Видин беше представен голям мултимедиен вариант на фотоизложбата „Херосът остава в Тракия...“, на което присъстваха директорката на Регионалния исторически музей в гр. Видин, областният управител и заместник кметът на града. Двамата представители на управата заявиха желание за дългосрочно сътрудничество в рамките на поредица от лекционни представяния, които биха задоволили интересите на широката общественост към подобен тип научни изяви. Двата изнесени доклада бяха посветени на одриската династия, в по-късния период на нейното съществуване. Темата на гл. ас. д-р Пламен Петков беше „Одриската династия (200 г. пр. Хр. – 46 г.сл.Хр.)“, този на гл. ас. д-р Ружа Попова – „Траките и Боспорската династия: I – IV в.сл.Хр.“ На библиотеката на РИМ – Видин бяха дарени издания на ИБЦТ, които бяха широко представени по време на уводната част. Събитието беше широко отразено от БНР, местните вестници и местната телевизия, която го засне и на сайта ѝ беше качен 5-минутен репортаж (линк към http://vidin.tv/bg/news/lektori_ot_ban_gostuvaha_vyv_vidin.17202.html).

От 29 юни до 5 юли 2017 г. ИБЦТ участва в организирани от Културен център-музей „Тракарт“ в Пловдив „Дни на тракийската култура“ под наслов „Музика и слово“. Особен акцент беше честването на 45-годишнината от основаването на Института по тракология при БАН, сега Център по тракология към ИБЦТ. Учените от ИБЦТ взеха участие с лекции и презентации в богатата културна програма. Проф. дин Валерия Фол изнесе лекция на тема: „Скритото зад златните маски“; проф. д.изк. Ваня Лозанова Станчева запозна публиката с „Мистерията Зевксипос: траките го наричаха Хелиос“; а гл. ас. д-р Ружа Попова представи пред почитателите на тракийската култура неизвестни исторически детайли за „Царици на Тракия и Боспора: власт и влияние по време на Империята“.

Съгласно политиката на ИБЦТ за актуални анализи, свързани с информационното, експертно и оперативното обслужване в Българската държава в контекста на динамично променящата се политическа и социално-икономическа структура на Балканите в съпоставка с европейските и световни тенденции, през 2017 г. излезе от печат сборникът „Украинската криза и Балканите. Балканската експертиза по украинската криза“, представен в Дома на Европа в София на 9 март. Сборникът е първи опит в съвременната българска историография за сравнителен историко-политологически анализ на позициите на балканските държави към най-сериозната засега европейска военнополитическа криза през XXI век. Специфичните особености на отделните балкански страни определят различни акценти във всяка от статиите: отражението на Косовския прецедент като аргумент за анексията на Крим върху Сърбия, Косово и Македония; новата роля на Румъния за сигурността в Черноморския регион; влиянието на Русия върху политическия живот в България; вътрешното разделение в Босна и Херцеговина; ефектът на руските контрасанкции върху икономиките на Албания, Гърция, Хърватия и Черна гора; загрижеността на Турция за съдбата на кримските татари; участието на сръбски доброволци в боевете в Източна Украйна. Анализирани са и информационната война между Русия и Украйна на терена на балканските държави, както и ролята на Брюксел като фактор, който поставя в определени рамки външнополитическото поведение на балканските членки на ЕС.

ИБЦТ съвместно с Държавна агенция архиви беше инициатор за връчването на дарение от над 80 тома издания на Агенцията от поредиците „Архивите говорят“, „Известия на държавните архиви“ и други ценни издания, пренесени със съдействието на гл. ас. д-р М. Спасов и предоставени за ползване на библиотеката на учредения през

1990 г. Български демократичен съюз в Румъния. Неговият председател проф. Лука Велчов изпрати специално писмо до ИБЦТ, в което изрази своята благодарност за подкрепата от страна на института към културните и просветни инициативи на българите зад граница.

На 30 май 2017 г. Институтът за балканистика с Център по тракология при БАН сключи споразумение за партньорство и сътрудничество с Исторически музей – Самоков.

1.5.2. Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без Фонд „Научни изследвания“), програми, националната индустрия и пр. - до три най-значими проекти (заглавие на проекта, програма, по която се финансира, координатор и постигнати резултати)

През 2017 г. ИБЦТ продължи да развива проектите по Програма за подпомагане на младите учени в БАН по VIII направление „Културно-историческо наследство и национална идентичност“:

„Основни артерии на комуникация в дн. Южна България и Беломорието – средство за интегрирането на българските земи в Средиземноморския свят (края на VII – началото на XIII в.)“; млад учен: д-р Г. Димов; научен ръководител: проф. дин Л. Симеонова;
„Чуждите влияния и мюсюлманските общности в Западните Балкани по примера на Босна и Хрещеговина – международни отношения и локални последици“; млад учен: докторант Мариян Карагъзов; научен ръководител: проф. дин. Александър Костов;
„Конструиране на националната идентичност на Косово: между паметта и историята“.
Институт: ИЕФЕМ; млад учен: гл. ас. Димитър Атанасов; научен ръководител: доц. д-р Марияна Стамова от ИБЦТ.

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2017 г.

През 2017 г. учените от ИБЦТ издадоха 206 публикации, сред които са следните монографии, сборници, извори:

Монографии, излезли през 2017 г.

Бояджиева, Надя. Международни отношения. Албатрос: София, 2017, ISBN:978-954-751-126-2, 659 стр.

Начев, И., Велинова, З., Маркова, М. ФАБРИКИ И ЛИЧНОСТИ Софийската индустрия от Освобождението до 40-те години на XX век. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“: София, 2017, ISBN:978-954-07-4211-3, 90 стр.

Стоев, Калин. Да бъдеш римлянин в Мизия. Антропонимия и просопография на романизираното население в Горна и Долна Мизия (I-III в.). ИК „Тендрил“, 2017, 53 стр.

Порожанов, Калин. Тракийската цивилизация в началата на два континента и по крайбрежията на три морета (в десет етюда). Второ преработено и допълнено издание, Thracia Antiqua 12, Народно читалище „Литературна София – 2013“: София, 2017, ISSN 0205-0234, 378 стр.

Прешленова, Румяна. Австро-Унгария и Балканите (1878-1912). Университетско издателство „Св. Климент Охридски“: София, 2017, ISBN:978-954-07-4232-8, 342 стр.

Стамова Марияна. Албанците в СР Македония през последното десетилетие в Титова Югославия (1981–1991). София, 2017, ISBN:978-954-9971-90-3, 188 стр.

Събев, Орлин. Книгата и нейният храм (история на османските библиотеки в България). изд. „Авангард Прима“: София, 2017, ISBN:978-619-160-771-6, 430

Шопова, Ирина. Култът на Дионис в Долна Мизия и Тракия (I-III век) по епиграфски данни. Фондация „Българско историческо наследство“: София, 2017, ISBN:978-954-8536-22-6, 227 стр.

Сборници, излезли през 2017 г.

Маринков, Б., Банчев, Б. (съст.) Украинската криза и Балканите. София, Парадигма, 2017, ISBN 978-954-326-306-6

Симеонова, Л., Л. Тасева (съст., ред.) Средновековните Балкани като световен кръстопът. Контакти и обмен [Studia balcanica 32]. София: „Тендрил“, 2017. ISBN 978-954-92809-6-8

Янакиева, Св., Лозанова В., Димитров, К. Сборник (съст., ред.) Thracia 22, издание на ИБЦТ: София, 2017, ISSN 0204-9872351, (351 печатни страници, 13 илюстрации и 15 карти)

Заимова, Р. Les Balkans ottomans: conquêtes et identités nationales, textes réunis par R. Zaïmova et V. Barbu, Etudes balkaniques (Sofia), 2017, №3, ISSN 0324-1645

Лозанова-Станчева, В. (съст., ред.) Балканите от древността до наши дни. София: Институт за балканистика с Център по тракология, 2017

Kostov, A. (editor) Politics and Society in Bulgaria and Romania in the 20th Century. Sofia, IBCT, 2017, ISBN 978-619-7179-08-8

Елдъров, Св., А. Балчева, И. Огнянова, Л. Миндова (съст., ред.) Българи и хървати през вековете. 20 години българо-хърватско научно сътрудничество: Равносметката. София, Институт за балканистика с Център по тракология при БАН, 2017, 96 стр. ISBN 978-919-7179-07-1

Елдъров, Св. (съст., ред.) По следите на една документална мистификация: Случаят „Славко Димевски“. Историческо разследване. София, Институт за балканистика с Център по тракология при БАН, Издателство „Парадигма“, 2017, 124 стр., ISBN 978-954-326-309-7

Елдъров, Св. (съст.) България в Първата световна война 1917–1918 г. Сборник със студии и статии. София, Издателство „Пропелер“, 2017, 260 стр. ISBN 978-954-392-417-2

Пеева, К. (Е.Митева, Ст. Димитров) (съст., ред.). Стожери на духовността. Религиозни и образователни институции на тракийските българи. 2017. ISBN 978-954-92947-4-7

Извори с превод и научен коментар, излезли през 2017 г.

Данова, П. Джовани Киаромани и неговото пътуване от Виена до Бурса през 1659 г./ Danova, P. Giovanni Chiaromanni e il suo viaggio da Vienna a Bursa fatto l'anno 1659. София: Парадигма, 2017, 257 с. — ISBN 978-954-326-329-5

Дубровнишки документи за историята на България и българите през XIII – XV век, Том I (1230 – 1403 г.). Съст., превод и коментар Александър Николов, Васил Гюзелев, Елена Костова, **Пенка Данова** и Симеон Хинковски. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2017, 303 с. — ISBN 978-954-07-4297-7

2.1. Едно най-значимо научно постижение и съответната графична илюстрация към него с кратък подфигурен текст

Прешленова, Р. Австро-Унгария и Балканите (1878-1912). Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2017, 342 с. ISBN 978-954-07-4232-8

В монографията са обобщени многостранните аспекти на политическото и икономическото присъствие на Дуалистичната монархия на Балканите, като е разкрита тяхната взаимна обусловеност. Мотивирано е разбирането за Хабсбургската монархия и Балканите като гранични територии, оформили преходни пространства като зони на непосредствено взаимодействие в широкия спектър от взаимно опознаване, привличане и повече или по-малко примирими противоречия. Очертани са рамките, които Австро-Унгария и балканските държави създават за движение на идеи, модели, хора, стоки и капитали в края на XIX и началото на XX век.

Анализира се ролята на Дуалистичната монархия като най-заинтересована европейска сила на Балканите по отношение на дунавското корабоплаване, железопътното строителство, търговията, култовия протекторат над католиците в Османската империя. Специално внимание е посветено на мандата на Австро-Унгария да окупира и управлява османската провинция Босна и Херцеговина след 1878 г. Представени са вътрешнополитическите и международни аспекти на проявите на австро-унгарския дефанзивен експанзионизъм, манифестирани като миротворческа и културна мисия за осигуряване на реда в региона и за приобщаването му към „цивилизацията“.

Разкрито е противоречивото отношение на Хабсбургската монархия към установения с Берлинския договор ред на Балканите. Особено внимание се отделя на анексирането на Босна и Херцеговина, отключило взривоопасната криза в отношенията на Австро-Унгария с Османската империя, Сърбия и Черна гора от 1908-1909 г. Открояна е изключителната външнотърговска активност на Дуалистичната монархия по отношение на балканските страни, изразена в договорните отношения, митническите конфликти и стокообмена с тях. Анализирани са специфичният характер на търговията на Сърбия с Дуалистичната монархия, която години наред носи белега на клиентелизъм и се използва с политически мотиви и от двете страни. Същевременно се оспорва тезата за наличие на митнически съюз между Австро-Унгария и Сърбия. Имперската перспектива на Дуалистичната монархия към националноосвободителните борби на останалото под османска власт християнско население, особено на българите

в Македония, е представена в контекста на австро-унгарските стратегически интереси на Балканите, както и на консервативното сътрудничество и хроническото съперничество на Хабсбургската монархия с Русия. Нюансирана е преекспонираната в балканските историографии теза за ролята на Австро-Унгария като източник на вражди и конфликти между балканските държави. Множество известни факти от националната история са поставени в по-широк регионален и общоевропейски контекст, което предлага алтернативни гледни точки и допринася за по-задълбоченото им осмисляне. Представени са актуалните историографски дебати по темата на монографията, като е открит проблемът за приложимостта на постколониалния дискурс по отношение на австро-унгарската политика на Балканите.

2.2. Едно най-значимо научно-приложно постижение и съответната графична илюстрация към него с кратък подфигурен текст

„Херосът остава в Тракия...“, посветена на 45-годишнината от основаването на Института по тракология

На 12. Май 2018 г. се навършиха 45 години от основаването на Института по тракология като самостоятелно научно звено на БАН с директор-основател проф. дин Александър Фол и замислен като специализирано звено за интердисциплинно изследване на историята на тракийската древност. По този повод Институтът за балканистика с Център по тракология при БАН инициира поредица от събития в своеобразна Седмица на тракологията. В центъра на честванията бе документалната изложба „Херосът остава в Тракия...“ Това заглавие е провокирано от една от ранните книги на проф. Ал. Фол, публикувана през 1970 г., в която той развива някои от базисните изследователски перспективи на малко познатата тогава на широката българска аудитория наука тракология. Изложбата илюстрира в интригуващи фотоси и документи историята на траколожките изследвания, историята на основаването и доминиращите дейности на Института по тракология през изминалите 45 години, припомня забележителните личности, допринесли за неговото организационно и научно развитие.

Първата изложба беше открита на 9 май (вторник) от 13:00 часа във фойето на Централната сграда на БАН.

На 15 май 2017 г. в гр. Монтана изложбата „Херосът остава в Тракия...“ беше подредена в Художествената галерия „Кирил Петров“.

На 16 май 2017 г. в Конферентната зала на Областната управа на гр. Видин беше представен голям мултимедиен вариант на фотоизложбата.

На 12 юни 2017 г. изложбата беше открита в Художествената галерия „Проф. Васил Захариев“, Самоков.

От 29 юни до 5 юли 2017 г. изложбата бе експонирана в Културен център-музей „Тракарт“ като част от организирани в Пловдив „Дни на тракийската култура“ и акцент в честването на 45-годишнината от основаването на Института по тракология при БАН.

Изложбите бяха съпроводени с доклади на учени от Центъра по тракология пред широката общественост и предизвика огромен интерес и медийно отразяване.

3.МЕЖДУНАРОДНО НАУЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО НА ЗВЕНТО

Институтът за балканистика с Център по тракология „проф. Ал. Фол“ е активен участник в разширяване мрежата на интегрираното европейско изследователско пространство.

Институтът за балканистика с Център по тракология в партньорство с Националния археологически институт с музей при БАН, СУ „Св. Климент Охридски“ (Исторически факултет, Катедра Стара история, тракология и средновековна история, Катедра Археология) и Историческия музей „Искра“ в гр. Казанлък, организира XIII-ия международен конгрес по тракология „Древна Тракия: мит и реалност“ от 3 до 7 септември 2017 г. Заместник-председател на организационния комитет беше проф. д-р Св. Янакиева, която изнесе пленарен доклад, а дванадесет учени (проф. д-р В. Лозанова, проф. д-р В. Фол, проф. д-р К. Порожанов, доц. д-р Д. Котова, гл. ас. д-р Р. Попова, гл. ас. д-р М. Издимирски, гл. ас. д-р В. Атанасова, гл. ас. д-р С. Димитрова, гл. ас. д-р М. Иванов, гл. ас. д-р П. Илиева, гл.ас. д-р П. Петков), от Центъра по тракология при ИБЦТ участваха с доклади, засягащи многообразни аспекти и подходи към проучването на тракийската древност. Историята, археологията, изкуството, културата, езикът,

религията, нумизматиката, епиграфиката и интердисциплинарните изследвания на древна Тракия и тракийското културно наследство бяха сред дискутираните теми в широк хронологичен обхват, от късната бронзова епоха до Късната античност.

През м. април 2017 г. ИБЦТ стана съорганизатор съвместно с БАН и Гръцкия бизнес–съвет в България на международната конференция — „Търговци и предприемачи на Балканите през деветнадесети и двадесети век: от икономическа дейност към културно общуване“, която се проведе в Посолството на Република Гърция в София по инициатива на гръцко-българско сдружение „Аристотел“. В българо-гръцката конференция участваха изтъкнати учени от основните академични институции на двете страни. Докладите им покриваха широка проблематика, свързана с българо-гръцките икономически и духовни общувания, със значението на търговските отношения за по-доброто познаване между двата съседни народа, с взаимните влияния и примерите за успешен диалог и взаимноизгодно сътрудничество. Бе излъчена идеята този форум да стане първи от поредица подобни научни събития, които да продължат и разширят поставените теми в техните съвременни измерения.

В изпълнение на споразумението за сътрудничество между ИБЦТ и Центъра за изследване на цивилизациите при Столичния нормален университет – Пекин, през м. юли 2017 г. гост на Института за балканистика с Център по тракология беше делегация на Китайския център за изследване на цивилизациите начело с проф. Лианг. По време на организирания научен семинар бяха обсъдени плановете за разширяване на съвместната дейност и основните насоки в работата на двете научни институции.

С оглед стратегическите приоритети на ИБЦТ за активизиране на сътрудничеството с европейските научни програми и инициативи през 2017 г. бяха подписани нови споразумения за съвместна научна дейност с два института:

1. Института „Лудвиг Болцман“ за изследване на последиците от войните. Документът бе парафиран от директорите на двата института – проф. дин Александър Костов и проф. д-р Щефан Карнер. Институтът „Лудвиг Болцман“ беше представен от доц. д-р Петер Ругенталер. Споразумението предвижда участието на учени от двата института в двустранни и многостранни

изследователски проекти, отнасящи се до проучвания върху историята на Балканите по време на Студената война.

2. Историческия институт на Университета в Подгорица. Документът бе подписан от директорите на двата института – проф. дин Александър Костов и проф. д-р Радослав Распопович. Споразумението предвижда съвместна изследователска дейност с участието на учени от двата института, подготовка и публикуване на документални сборници и научни статии, отнасящи се до проучвания върху историята на Балканите през XIX и XX век.

През изтеклата година учените от ИБЦТ развиваха следните международни проекти:

В рамките на договори и спогодби на ниво Академия:

„Политика и общество в България и Румъния през XX в.“ – съвместен проект с Националния институт за изследване на тоталитаризма към Румънската академия на науките, ръководител от българска страна: **проф. дин Александър Костов**.

На 29 май 2017 г. в София бе проведена предвидената по проекта втора кръгла маса на тема „Конструиране и деконструиране на граници: България и Румъния през XX век“ (Constructing and Deconstructing Boundaries: Bulgaria and Romania in the 20th Century). От българска страна бяха изнесени доклади от проф. дин Александър Костов; доц. д-р Добринка Парушева, доц. д-р Благовест Нягулов и гл. ас. д-р Анета Михайлова. Материалите бяха публикувани в отделен брой на сп. Etudes balkaniques, (4/2017).

„България, Черна Гора и Балканите от Берлинския конгрес до наши дни“ – между ИБЦТ и Отдела за хуманитарни науки при ЧАНИ; ръководител **проф. дин Александър Костов**.

През втората година от проекта участниците в него продължиха индивидуалните си проучвания по важни аспекти на темата. Проф. дин Александър Костов, доц. д-р Мариана Стамова и д-р Бисер Банчев имаха възможността да работят историческите архиви в Подгорица и Цетине. Проведени бяха работни срещи с академик Джордже Борозан - зам.-председател на ЧАНИ, съкоординатор на проекта.

„Сръбско (югославско) – българските отношения и интересите на великите сили на Балканите (XIX-XX век)“ – по ЕБР със Сръбската АН (Балканоложки институт); ръководител **проф. дин Александър Костов**.

Участниците в него продължиха работата си по темата. Проф. дин Александър Костов, доц. д-р Мариана Стамова и д-р Бисер Банчев проведоха проучвания в историческите архиви в Белград. Проведени бяха работни срещи с новото ръководство на Балканоложкия институт в сръбската столица и партньорския екип.

„Българи и хървати в Югоизточна Европа VII – XIXв.“ – по ЕБР с Хърватската академия на науките и изкуствата; ръководител: **проф. дин Св. Елдъров**.

През отчетния период беше проведена Международна конференция, посветена на 20-годишнината от подписването на Двустранната спогодба за научно сътрудничество и обмен между БАН и ХАНИ, организирана от ИБЦГ, Отделението за исторически науки при Институт за исторически и обществени науки – ХАНИ, Института за история на хърватската литература, театър и музика – ХАНИ с участници от проекта: проф. дин Св. Елдъров, проф. дин Ал. Костов и доц. д-р И. Огнянова.

От 2 до 4 октомври в Загреб се състоя международната конференция „Hrvatski i bugarski kulturni djelatnici u Zagrebu“ / (Хърватски и български културни дейци в Загреб), организирана от Отделението за исторически науки при Института за исторически и обществени науки – ХАНИ, Института за история на хърватската литература, театър и музика – ХАНИ и Института за балканистика с Център по тракология при БАН.

Публикуван беше и сборникът „Българи и хървати през вековете. 20 години българо-хърватско научно сътрудничество: Равносметката“ / (Bugari i Hrvati kroz stoljeća. 20 godina bugarsko-hrvatske znanstvene suradnje: Rezultati)“. Съставители: Светлозар Елдъров, Антоанета Балчева, Ирина Огнянова, Людмила Миндова. София, Институт за балканистика с Център по тракология, 2017, 96 стр. с ил. ISBN 978-619-7179-07-1. Изданието документира една обемиста продукция от монографии, над 150 студии и статии, 14 съвместни научни конференции и представлява – същинска енциклопедия на историческите връзки между двата народа през вековете и в нашето съвремие.

Двете конференции и сборникът бяха реализирани съвместно с колегите от проекта *„Приносът на интелектуалните и духовните елити в България и Хърватия за*

езиковото и културното многообразие на Европа“ с ръководител доц д-р А. Балчева.

Проф. дин Св. Елдъров и доц. д-р А. Балчева създадоха и експонираха изложба, посветена на 20-годишнината от сключването на Двустранната спогодба за научно сътрудничество и обмен между БАН и ХАНИ. София, Българска академия на науките. Официално откриване: 6 юни 2017 г.

„Средновековните Балкани говорят за себе си: гласът на местните хора“ – съвместен проект с Отделението за хуманитаристика при Черногорската академия на науките и изкуствата; ръководител **проф. дин Лиляна Симеонова**.

През м. октомври бяха осъществени работни срещи на ръководителя на проекта с акад. Дж. Борозан и акад. Момир Чурович, председател на ЦАНИ, с които бяха обсъдени въпроси, свързани с бъдещата дейност и възможностите за разширяване на сътрудничеството в областта на хуманитаристиката между двете страни. В Библиотеката на ЦАНИ в Подгорица и в Историческия архив на Котор проф. Симеонова извърши издирване и обработка на нотариално заверените документи до средата на XIV в. Реализирана бе и среща с директорката на архива в Котор, д-р Снежана Пейович и нейния екип от сътрудници, на която бяха обсъдени възможностите за работа на изследователи от ИБЦТ с цел проучване и публикуване на документи за историята на Балканите.

„Гласове и образи на средновековните Балкани (IV-XVI в.)“ – съвместен проект с Византоложкия институт в Белград (САНИ); ръководител **проф. дин Лиляна Симеонова**.

През м. юни бе направена презентация на международния тематичен сборник *Средновековните Балкани като световен кръстопът: контакти и обмен [Studia balcanica 32]*, София: ИБЦТ-БАН и Изд. къща „Тендрил“, 2015 г. ISBN 978-954-92809-6-8

На представянето присъстваха сръбските колеги, както и автори от други академични звена в България, които участваха с доклади на международната конференция по темата на проекта. През 2017 г. в ИБЦТ бяха проведени два уъркшопа с участници в настоящия двустранен проект: един – през юни 2017 г. и

друг – в началото на декември 2017 г. В първия, посветен на темата на проекта, взеха участие проф. дин Лиляна Симеонова, проф. д-р Лора Тасева, доц. д-р З. Герджикова, гл. ас. д-р В. Иванов, гл. ас. д-р Г. Димов, ст.н.с. С. Боянин, ст.н.с. Л. Миланович и д-р М. Цветкович. Във втория уъркшоп участваха всички български сътрудници на проекта и ст.н.с. С. Боянин (от сръбска страна). Проф. дин Л. Симеонова проведе работна среща с акад. Любомир Максимович – ръководител на проекта от сръбска страна и зам.-председател на САНИ. Бяха уточнени подробностите относно по-нататъшната съвместна работа по проекта – провеждане на workshop в Белград през 2018 г. и подготовка на съвместно издание на резултатите от работата по проекта (тематичен сборник със статии) през 2019 г.

„Балканите през османския период: завоевания и национални идентичности“ – съвместен проект с Института за история „Николае Йорга“ (РАН); ръководител **проф. дин Рая Заимова.**

През третата година от проекта екипът разшири дейността си, като едновременно с колегите от Института за история „Проф. Николае Йорга“ при РАН, включи в научните си изяви сътрудници от други балкански страни. Изследователската работа по проекта беше финализирана с издадения специален брой от сп. „Etudes balkaniques“ (–3/,–2017). Авторите са изследователи от България, Гърция и Румъния. За основа служат изворови материали от османски и други архивохранилища: османски регистри, дипломатически релации, патриаршески документи, кореспонденция на францисканския и лазаристкия орден, мемоари и хроники и т.н. Изданието е необходима база за извършването на по-нататъшни проучвания върху микро-историята в контекста на общата, върху динамиката между центъра и периферията, между селските и градски центрове, както и върху промените между имперските управляващи и местните власти. Изведени са религиозни и национални настроения в отделни манастирски и градски центрове: от западните балкански земи до Черно море и от дунавския регион до Егея.

„Дунавски маршрути: комуникации, конфесии, търговски мрежи (XV – XIX век)“ – съвместен проект с Института за история „Николае Йорга“ (РАН); ръководител **доц. д-р Пенка Данова.**

През отчетния период в Румъния бяха отпечатани две научни книги, свързани с работата на екипа по двустранния проект за научно сътрудничество, у нас – една,

както и студии, статии и отзиви, публикувани в специализирани научни издания, включително и преводи на извори и изследвания от взаимен интерес.

На 15 ноември 2017 г. в Института за история „Николае Йорга“ се проведе Колоквиум по темата на двустранния проект за научно сътрудничество, в който бяха изнесени два пленарни доклада на ръководителите на проекта от двете страни:

Пенка Данова, „Маршрутът на Джовани Киаромани при пътуването му от Виена до Бурса и при завръщането му през 1659 г.“ и Георге Лазар, „Отново по въпроса за българските търговци. Привилегиите дадени от княз Александру Суцу на търговците от Арванитохори през 1820 г.“ В дискусиите по двата доклада взеха участие както членовете на екипа от румънска и българска страна, така и студенти в специалност „Архивистика“ на Университета в Букурещ и специализанти по славянска палеография в същото учебно заведение. Бяха представени книгите дарени от българска страна за библиотеката на Института „Н. Йорга“, както и новоизлезлите книги на участници в проекта от двете страни.

Гл. ас. д-р Спасов връчи от името на ИБЦТ и Държавна агенция архиви над 80 тома издания на Агенцията от поредиците „Архивите говорят“, „Известия на държавните архиви“ и други ценни издания, предоставени за ползване на библиотеката на учредения през 1990 г. Български демократичен съюз в Румъния, за което проф. Л. Велчов изпрати специално благодарствено писмо на ИБЦТ.

„Традиционна култура, социална история, история на езиците в Югоизточна Европа“ – съвместен проект с Института за проучване на Югоизточна Европа (РАН); ръководител доц. д-р **Пенка Данова**.

Програмата за първата година от двустранния българо-румънски проект за научно сътрудничество обхваща две научно-организационни срещи у нас и в Букурещ, както и работа на членове от екипа в библиотеки и архиви на приемащата страна.

Първата от двете срещи се проведе на 21 септември в София, румънските колеги имаха възможност да предадат редактираните и готови за печат статии от колоквиума от 2016 г., проведен в ИБЦТ, които ще бъдат публикувани в сп. „Etudes balkaniques“ през първото полугодие на 2018 г. Втората среща бе на 7 ноември в Института за проучване на Югоизточна Европа (ИПЮИЕ). На срещата с директора на института проф. Андрей Тимотин с директора на ИБЦТ проф. дин А. Костов, в

която участваха членове на научния екип, бе решено предвиденият по програма двустранен колоквиум да се проведе през м. април 2018 г. в Букурещ.

„Приносът на интелектуалните и духовните елити в България и Хърватия за езиковото и културно многообразие на Европа“ – по ЕБР с Хърватската академия на науките и изкуствата (Институт за хърватска литература, история и театър); ръководител **доц. д-р Антоанета Балчева**.

Изследователският екип на проекта бе съорганизатор заедно със сътрудниците по проекта **„Българи и хървати в Югоизточна Европа VII – XIXв.“** с ръководител проф. Св. Елдъров на 2 международни конференции: на научния форум в София, посветен на 20 годишнината от подписването на Двустранната спогодба за научно сътрудничество и обмен между БАН и ХАНИ и на конференцията в Загреб: „Hrvatski i bugarski kulturni djelatnici u Zagrebu“ (Хърватски и български културни дейци в Загреб“). Докладите на доц. д-р А. Балчева и доц. д-р Л. Миндова вече са предадени за публикуване в Хърватия. Във връзка с 20-годишния юбилей от подписването на Двустранната спогодба за научно сътрудничество и обмен между БАН и ХАНИ бе издаден сборникът „Българи и хървати през вековете. 20 години българо-хърватско научно сътрудничество: Равносметката“ (Bugari i Hrvati kroz stoljeća. 20 godina bugarsko-hrvatske znanstvene suradnje: Rezultati“). Съставители: Светлозар Елдъров, Антоанета Балчева, Ирина Огнянова, Людмила Миндова. София, Институт за балканистика с Център по тракология, 2017, 96 стр. с ил. ISBN 978-619-7179-07-1. Доц. д-р А. Балчева и проф. дин Св. Елдъров също така експонираха изложба, посветена на празничното събитие, която бе официално открита на 6 юни 2017 г. в БАН.

По покана на Хърватския Паневропейски съюз (Hrvatska paneuropska unija) и Министерството на външните работи и европейските въпроси на Р Хърватия на 3 октомври 2017 г. в Загреб доц. д-р А. Балчева изнесе лекция на тема: „Bugari i Hrvati kroz stoljeća i bilateralne hrvatsko-bugarske suradnje“ в Загреб, в Тържествения салон на Хърватския Паневропейски съюз (Hrvatska paneuropska unija).

В рамките на договори и спогодби на институтско ниво:

„Балканите през периода на Студената война“, съгласно съвместния договор за сътрудничество с Центъра за изучаване на Студената война към

Харвардския университет, ръководители **проф. дин Александър Костов и проф. д-р Марк Креймър.**

В рамките на проекта беше проведена работна среща с учени от Харвардския университет, САЩ, Института „Лудвиг Болцман“ за изследване на последиците от войните, Австрия и секцията „Балканите след Втората световна война“ на ИБЦТ. Представени и обсъдени бяха доклади по темата на проекта, както и постигнатите до този момент резултати, които ще залегнат в сборник от статии от книжната поредица за изследване на Студената война на Харвардския университет и в сборник, съдържащ разсекретени архивни документи. Всички балкански държави (България, Турция, Гърция, Албания, Югославия и Румъния) ще бъдат предмет на изследване в този проект, който не изгубва от погледа си и ролята на външните сили (САЩ, СССР, Китай и европейските държави).

„Италия и модернизацията на Балканите (XIX-XXI век)“ съвместно с департамента „Политически науки“ на Университета „Рома-тре“ (Италия); ръководители **проф. Франческо Гуида от италианска страна и проф. дин Александър Костов от българска.**

На 28 ноември 2017 г. по инициатива на Института за балканистика с Център по тракология проф. Фр. Гуида бе удостоен с почетното звание „Доктор хонорис кауза на БАН“. На тържествената церемония, която се проведе в Големия салон на БАН, председателят на БАН акад. Юлиан Ревалски връчи дипломата на проф. Франческо Гуида, който безспорно е най-видният представител на италианската балканистика и един от най-авторитетните изследователи на Запад в областта на историческата балканистика и българистика през XIX и XX век. По-късно, същия ден, ИБЦТ стана домакин на кръгла маса с участието на проф. Франческо Гуида, негови колеги и директора на Италианския културен институт в София г-жа Луиджина Педди, посветена на изследванията в Италия в областта на историческата балканистика.

През отчетния период част от учените от ИБЦТ се включиха в престижни научни форуми извън страната и дейности, финансирани от международни научни центрове и организации, сред които:

Проф. В. Фол, проф. В. Лозанова и гл. ас д-р Р. Попова изнесоха доклади на двустранната българо-норвежка конференция в Берген (Норвегия) „The myth of Orpheus Thracian and Norse myths, mythology and archaeology“, състояла се на 8th – 9th November 2017;

Проф. В. Фол представи ИБЦТ на международните конференции:

“Maschere, teatro e rituali funerary nel Mondo Antico”, Рим, 17-18 ноември 2017 г.;

“Argilos, 25 années de recherches. Organisation de la ville et de la campagne dans le Nord de l’Égée, VIIIème – IIIème siècles av. n.è.“, Солун, 26-27 май 2017 г.;

„Seventh International Conference on Digital Presentation and Preservation of Cultural and Scientific Heritage - DiPP2017“, 07 септември 2017 г.;

През м.юни 2017 г. проф. В. Фол заедно с гл.ас. Олег Константинов и гл. ас. д-р Калин Стоев участваха с доклади на научния форум в Мадейра (Португалия): „International Conference ICE / ITMC Advances on Digital Cultural Heritage“.

Проф. Н. Бояджиева взе участие с доклади на конференциите:

Konrad Adenauer Stiftung Conference (KASC); „Новая восточная политика“ ФРГ и политика разрядки“ в Москва, Руска федерация, 26.04.2017 - 29.04.2017;

В Кеймбридж, САЩ, на форума: „Sakharov Seminar on Human Rights (Sakharov Program on Human rights, Davis Center, Harvard U) Security and Human Rights in Russia, Ukraine, and the Balkans“, 12.06.2017;

В Чикаго, САЩ с два доклада на форума: „ASEEES 2017 Convention, Chicago, IL, USA“, 12.12.2017.

Проф. О. Събев участва с доклади на научните форуми:

Osmanlı İstanbulu, Uluslararası Sempozyum-V, İstanbul, 29 Mayıs Üniversitesi, 19-21 май 2017 г., Истанбул, Турция;

Uluslararası Lale Devrinde Osmanlı Devleti ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Sempozyumu, 9-12 ноември 2017 – Невшехир Турция.

Osmanlı Coğrafyası Uluslararası Arşiv Kongresi, 20-24 ноември 2017 в Истанбул.

Проф. Р. Прешленова взе участие в „Research projects and teaching at LSE IDEAS. - Annual meeting of LSE IDEAS“, състояла се в Лондон, 30.09.2017.

Проф. Л. Тасева бе съорганизатор на международна научна конференция: Humboldt Kolleg „Humboldtians and scientific progress in the Central and East European (CEE) countries“, Sofia, 16-18.11.2017.

В качеството си на Доверен учен (посланик) на Фондация Александър фон Хумболт 2017-2019, тя изнесе 2 презентации на програмите в СУ: 26 май 2017 пред участници в Хумболтовия колегиум „Der neue Realismus“; 13 декември 2017 пред участници в Славистичен форум за докторанти и млади учени от СУ.

Проф. дин Р. Заимова бе сред участниците на международния колоквиум „Colloque associé à la réunion annuelle du Comité Exécutif SIEDS à Édinburgh, Université de Édinburgh“, м. юли, 2017.

Проф. Л. Симеонова и доц. д-р Р. Градева бяха автори на публични лекции в Американския научен център съответно на 21.11. 2017 г. и на 24.10. 2017.

Доц. д-р Д. Парушева бе сред докладчиците на:
International workshop „Elites, Groups, Networks. Collective Actors in Central and Southeast Europe from 18th to mid-20th century“ в Регенсбург, 7-8.05.2017;
European workshop on political culture, Букурещ, 8.12.2017 (Virtual conference).

Доц. Ю. Константинова участва с доклад на международната конференция „Salonica: A Multicultural City in the Ottoman Empire and the Greek State“, проведена на 21-23 май 2017 г. в Йерусалим, Израел.

Доц. д-р Р. Градева участва с доклад на следните научни форуми:
„Workshop on *Rethinking Ottoman Sunnitization, c.1450-1700*“, Budapest, Central European University, м. август, 24-27, 2017;
„*Mobilités et itinéraires rebelles européens de l'époque modern*“, Florence, 2-3. 11.2017;
Тя бе автор и на лекция в Института „Н. Йорга“, Букурещ. 21.06. 2017.

Доц. И. Огнянова бе участник на конференцията „Religion and Ethno nationalism in the Era of the Two World Wars“, организирана от University of Toronto и United States Holocaust Memorial Museum, Ню Йорк, 21-23.05. 2017.

Гл. ас. д-р М. Издимирски представи доклад на конференцията „Melammu Symposia 11, Evidence Combined: Western and Eastern Sources in Dialogue“ в Бейрут, 3-5 April, 2017.

Гл. ас. д-р В. Атанасова изнесе доклад на „VIIIth European Conference of Egyptologists“, в Лисабон, 26.06. – 01.07.2017.

Гл. ас. д-р М. Добрева изнесе доклад в Истанбул на конгреса „M. II.Uluslararası Osmanlı Coğrafyası Arşiv Kongresi“, 20-24 Kasım 2017.

Гл. ас. д-р Г. Дончева, участва с доклад на международната конференция „Balkan Cinema on the Crossroads: From Nitrate to Digital“ – 11-13 юни 2017 г., Белград, Сърбия.

Гл. ас. д-р Ю. Златкова беше докладчик на конференцията „Историја српске државности (поводом осам вијекова од крунисања Стефана Првовјенчаног)“ в Гацко, БИХ, 2017, 21-24 септември.

УЧАСТИЕ НА ЗВЕНТОТО В ПОДГОТОВКАТА НА СПЕЦИАЛИСТИ: форми; сътрудничество с учебни заведения; външни заявители, включително и от чужбина; анализ на състоянието, перспективи и препоръки

През 2017 г. завърши Ученическата лятна академия, организирана от Института за балканистика с Център по тракология „Проф. Александър Фол“ при БАН, която бе посветена на проблематиката „Балканите от древността до наши дни“. Успешното реализиране на проекта, ръководен от проф. д-р Ваня Лозанова демонстрира и доказва един функционален и провокативен модел за установяване на трайни връзки не само между учени и учащи, между Българската академия на науките и училищното образование, но и между учениците от различни училища с различни учебни програми, обединени от задълбочения си интерес към историята на Югоизточна Европа и нейното познание.

Една седмица учени от ИБЦТ – БАН споделяха своите идеи и визии за актуални проблеми на балканистичните изследвания с 30 ученици от НГДЕК „Константин Кирил Философ“, 28 СУ „Алеко Константинов“ и Професионалната гимназия по туризъм –

Самоков, реализирайки забележителен образователен проект. Темите обхващаха широк хронологически и тематичен регистър: от тракийската древност – „Древна Тракия и траките: между мита и историята“ и „Божествата на траките“ (проф. д.изк. Ваня Лозанова), през „Формирането на Църквата като институция, I–IV в.“ и „Християнизиранието на града: Константинопол – новата столица на езическото общество“ (доц. д-р Зл. Герджикова); „Християни и евреи в османските Балкани“ и „Разпространение на исляма на Балканите“ (доц. д-р Росица Градева); „Понятието „Балкани“ – начини на употреба“ и „Метафоричните Балкани – начини на употреба“ (доц. д-р Румяна Прешленова); „Робърт колеж – уникалният образователен проект на Балканите“ и „Робърт колеж и българите – кой, защо и как?“ (доц. дин Орлин Събев); „Урбанизация на балканските общества“ и „Столиците и модернизацията в Югоизточна Европа“ (гл. ас. д-р Ивайло Начев) до „Развитието на технологиите и модернизацията на Балканите (XIX – началото на XX век)“ (проф. дин Ал. Костов). В центъра на лекциите и оживените дискусии стояха актуалните въпроси около значимите процеси и тенденции в развитието на народите и държавите в Югоизточна Европа през столетията в общоевропейски и глобален контекст. Специално за целите на проекта беше подготвено учебно помагало „Балканите от древността до наши дни“. В последния ден младите „академици“ получиха сертификати за успешното си участие в първата Ученическа лятна академия и книги – издания на Института за балканистика с Център по тракология при БАН.

През 2017 г. в ИБЦТ се обучаваха специалисти по 6 докторски програми в 3 професионални направления, одобрени от НАОА:

1. По професионалното направление 2.2. История и археология:

- *Стара история и тракология;*
- *Средновековна обща история;*
- *Нова и най-нова обща история;*
- *Документалистика, архивистика, палеография (включително историография и изворознание).*

2. По професионалното направление 2.1. Филология.

- *Балкански литератури и култури .*

3. По професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

- *Теория и история на културата.*

В ЦО на БАН по направление „Културно-историческо наследство и национална идентичност“ бяха заявени 25 специализирани курса за Докторантското училище.

По програма ERASMUS в Атинския университет бяха изнесени по две лекции от доц. д-р Росица Градева (20-24.3.2017 г.) и гл. ас. д-р Мария Шушарова (11-14.12.2017 г.). ИБЦТ продължи сътрудничеството си с Македонския университет в Солун, Центъра за новогръцки проучвания в Атина и Университета „Демокрит“ в Комотини с координатор доц. д-р Ю. Константинова и университетите „Атълъм“ в Анкара и „Осман Гази“ в Ескишехир (Турция) с координатор доц. д-р Й. Бибина.

През 2017 г. в ИБЦТ са се обучавали общо 8 докторанта.

Академичният състав на ИБЦТ разработи бакалавърски и магистърски програми, изградени на принципа на активно партньорство на ИБЦТ с ВУЗ и всички хуманитарни институти на БАН. Общо 14 учени от ИБЦТ са изнасяли лекции в 8 български и чужди университети и научни центрове. Сред тях са СУ „Св. Климент Охридски“ (ИФ, ФСФ, ФКНФ, ЦИЕК, ГГФ), НБУ, Американският университет (АУБ), ЮЗУ „Н.Рилски“ в Благоевград, ПУ „Паисий Хилендарски“, УниБИТ, Американският изследователски център, Висшият евангелски библейски институт и др. 11 лектори от ИБЦТ са преподавали в 12 магистърски и 14 бакалавърски програми в рамките на 48 учебни теми. Специалисти от Института са участвали в подготовката на 6 докторанти от БАН, както и на 3-ма дипломанти и 6 докторанти от външни научни институции. През 2017 г. 15 учени са били членове на 36 научни журита, сред които 11 във външни за ИБЦТ институции като ИИИ, Институт за изследване на изсукствата при БАН, ПУ „Паисий Хилендарски“, СУ „Св.Климент Охридски“, УниБит, ВТУ, НБУ, ЮЗУ, Националния исторически музей, РИМ - Кюстендил.

През 2017 г. учените от ИБЦТ са подготвили общо 41 рецензии и становища за конкурси по ЗРАСРБ както следва: 7 за длъжността „професор“, 7 за „доцент“, 5 за „главен асистент“ и 22 за „доктори“.

Основният стремеж на ИБЦТ – научните достижения да станат достояние на максимално широк кръг интересуващи се граждани от България, Европейския съюз и света, намери конкретен израз в серия от публични изяви на академичния състав по актуални въпроси, свързани с историческото развитие на Балканите, външната и вътрешната политика на отделните държави в региона, както и динамиката на културните явления.

5. ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНТО И АНАЛИЗ НА НЕЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ

6. СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНТО

7. КРАТЪК АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА ЗВЕНТО ЗА 2017 г.

8. ИЗДАТЕЛСКА И ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ЗВЕНТО

ИБЦТ успешно приключи предвидената за годината издателска дейност независимо от проблемите от финансово естество.

Редакцията на сп. „*Etudes balkaniques*“ с гл. редактор **проф. дин Рая Заимова** е издала всички 4 книжки за годината, а също отделен сборник под формата на специално издание на списанието.

По отношение на съдържанието продължи утвърдената политика на списанието да се реагира на актуалния календар от събития – чрез публикуване на тематични книжки, съобразно изследователските срещи и форуми; отсяване на най-добрите статии, анализи и коментари, включване на рецензии и отзиви, информиране на читателската аудитория за важните научни срещи, свързани с Балканите и света.

Улеснен е достъпът до информация и разпространението.

Всички издадени броеве са качени в ел. библиотека СЕЕОЛ и цялата информация, свързана със списанието, съдържанието и авторите е достъпна на официалния сайт <http://etudesbalk.org/>, който се актуализира на всеки етап от издателската дейност. Новите броеве редовно се изпращат на абонати на списанието – директно и чрез посреднически разпространителски агенции. Стриктно се изпълняват ангажиментите в областта на междубиблиотечния обмен със сродни институции и университетски библиотеки.

Вече втора година поред списанието печели конкурси за финансиране:

Успешно е отчетена субсидията от страна на ФНИ за 2017 г., а през есента е спечелен нов конкурс за финансиране от фонда за 2018 г. като редакционната колегия е на едно от водещите места с максималния брой от 60 точки (вж. резултати от конкурс за периодика, 2017):

https://www.fni.bg/sites/default/files/competition/12_2017/Prilojenie_NP_2017.pdf).

Сп. „*Etudes balkaniques*“ продължава да спазва традиционно високите си научни стандарти, както и добавените през последните три години международно утвърдени формални изисквания към научната периодика.

През изминалата година е обогатена листата от български и чуждестранни рецензенти. Стриктно се спазва утвърденият научен стандарт и всички академични и формални изисквания на рефериращите агенции. След неотдавнашното повишаване на изискванията към научната периодика в международната система Erih plus списанието отново намери място в листата на реферираните издания. Редколегиата не прави никакви издателски компромиси (средно ок. 30 % от постъпилите статии биват отхвърляни). Осъществява се постоянен контакт с членовете на международния борд на списанието при взимане на решения, определяне на рецензенти и обобщаване на резултатите. Стриктно се спазва анонимното рецензиране. Високите академични стандарти, както и формалните – като оформлението на резюметата на английски език, на библиографията и научния апарат, редовното обновяване и обогатяване на сайта, – са утвърдена практика в редакционната колегия. Педантично са изпълнени всички изисквания на СКОПУС, обсъжда се възможността за кандидатстване с цел влизане в тази база и получаване на импакт фактор.

Новото издание на *сп. „БАЛКАНИ“* за 2017 г. с редколегия **проф. д-р Ваня Лозанова, проф. д-р Ал. Костов и проф. д-р Св. Елдъров** поднесе приятна изненада на редовните си читатели като бе отпечатано в две книжки с впечатляващ обем. Темата на броя МИГРАЦИИТЕ И БАЛКАНИТЕ ОТ ДРЕВНОСТТА ДО НАШИ ДНИ следва тази на проведената от 17 до 19 ноември 2016 г. Пета национална среща по балканистика. Рубриката ДИСКУРСИ включва Осмата дискусия от цикъла дебати „България и нейните съседи“, организирана от Института по балканистика с Център по тракология към БАН и Института за икономика и международни отношения, проведена на 6 февруари 2017 г. в тематичната рамка „България на Балканите: дневен ред 2017“ с особен акцент върху релацията: глобални тенденции, Европейски съюз, Балканите, България. Деветата поредна дискусия от цикъла дебати „България и нейните съседи“ насочва вниманието върху актуалната проблематика за Сърбия: между стремежа към евроинтеграция и пост-югославската носталгия.

Списание „ORPHEUS. Journal of Indo-European and Thracian Studies“, главен редактор проф. дфн Светлана Янакиева

През 2017 г. излезе № 22 (128 страници) на периодичното издание. Броят съдържа 6 статии и една рецензия. Пет от статиите и рецензията са на английски. Една статия е на италиански. Тематиката на статиите е разнообразна и обхваща голям хронологически период – тракийската топонимия през I хил. пр.Хр. (С. Янакиева); промени в околната среда в древна Тракия през I хил. пр.Хр. (Р. Георгиева); римското завоевание и началото на римското управление в тракийските земи (К. Стоев); съкровището от с. Голяма Брестница и отношението свещен предмет – обред – вяра (В. Фол); надпис от Августа Траяна като извор за административни практики в провинция Тракия по времето на Северите (Л. Радулова) и сребърното монетосечене в Нове в периода 193-253 г. (К. Димитров). Публикувана е и рецензия от А. Мирчева за книгата на Биляна Михайлова „Очерк по индоевропейска фонетика“.

Сборник *Thracia 22*, издание на ИБЦТ, София 2017, ISSN 0204-9872351

(351 печатни страници, 13 илюстрации и 15 карти)

Този том от поредицата „Thracia“ е резултат от работата по бюджетен проект на ЦТ към ИБЦТ на тема „Извори за историята на Тракия и траките“ с ръководители проф. дфн Светлана Янакиева и проф. д.изк Ваня Лозанова-Станчева.

Томът съдържа 21 статии, разпределени в четири главни теми: Политическа и социална история (5 статии); Епиграфика и проблеми на текста (7 статии); Религия и митология (3 статии); Археологически и нумизматични паметници като исторически извор (6 статии).

Две от статиите са на английски език с резюмета на български, останалите са на български с резюмета на английски език.

Изследванията предлагат нови, оригинални и често дискуссионни виждания за политическата и социалната история, икономиката, бита, езика, културата и религията на траките през призмата на различните видове извори.

През 2017 г. излезе от печат ***Studia balcanica 32*** Средновековните Балкани като световен кръстопът: контакти и обмен [Studia balcanica 32]. Симеонова, Л., Л. Тасева (съст., ред.) София: ИБЦТ-БАН и Изд. къща „Тендрил“, 2015 г. ISBN 978-954-92809-6-8

Тематичният сборник включва статии и студии на изследователския екип от проекта „Балканите като световен кръстопът: контакти и обмен“ от проведената през 2016 г. едноименна международна конференция.

Едновременно с периодичните издания ИБЦТ отпечатва отделни сборници и монографии. Някои от тях са самостоятелни издания на института, а други са съвместни с издателства като „Парадигма“, „Фабер“ и пр.

ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ

През изтеклата година в библиотеката на ИБ са регистрирани 426 читатели: от системата на БАН, читатели от висши учебни заведения, външни читатели и гости от чужбина.

За годината са ползвани 5 261 библиотечни документа за дома и читалнята. Направени са 1986 устни библиографски справки. Изпълнени са 14 поръчки по линия на МЗС. Проведени са 2 тематични изложби.

Фондът на библиотеката понастоящем съставлява 28 576 бр. библиотечни единици. За годината са постъпили 256 нови библиотечни документа на обща стойност 8 092,22 лв. От тях 122 бр. са новопостъпилите книги на стойност 3 331,88 лв. и 134 бр. периодични издания за 4 760,34 лв.

Най-много материали са получени по линия на книгообмена – 126, като дарение – 83, като абонамент и покупка – 38, от депозит – 9 бр.

От новопостъпилите книги с историческа насоченост са 119 заглавия, за религия и атеизъм – 13, демография – 11, философия – 5, за политика – 13, право – 5, икономика – 5, обществено управление – 5, за етнография и фолклор – 10, в областта на езикознанието и филологията – 21, литературознание – 6, образование и просвета – 9, художествена литература – 6 тома, изкуство – 5, археология и краезнание – 20, биографии – 3.

В библиотеката на Центъра по тракология са регистрирани 109 читатели като 19 са от научното звено, а останалите от системата на БАН, СУ, УНИБИТ, НБУ, ВТУ, както и гости от страната и от чужбина.. През настоящата година са набавени 151 т.

библиотечни единици: – книги – 46 т. на стойност 913,10 лв.; периодични издания – 105 т. на стойност 3771,88 лв. Текущите заглавия на периодичните издания, получени в библиотеката през 2017 г., са 45, от които 3 нови.

Всичко фонд: към 31.12.2017 г. в библиотеката на Центъра по тракология „Проф. Ал. Фол“ се съхраняват 6857 тома библиотечни единици.

2017 г.	Вс. фонд 2017 г. Кн. 3157 т. – 24505.11 лв. Сп. 2007 т. – 55142.59 лв. Пр. 1690 т. – 29251.45 лв. Спец. вид. – 3 т. – 7.60 лв. Вс.: 6857 т. – 108906.75 лв.	Прираст 2017 г.: Книги: 46 т. – 913.10 лв. Списания: 70 т.–1700.79 лв. Поредици: 35 т.–2071.09 лв. Всичко: 151 т.– 4684.98 лв.	6857 т. – 108906.75 лв.
---------	--	--	-------------------------

Системно се извършва издирване на българска и чуждестранна научна литература по профила на звеното. Набавянето се осъществява основно чрез книгообмен и като дарения. Създадените книгообмени взаимоотношения с над 5 музея от страната се поддържат и новоизлезлите наши издания им се предоставят редовно.

Сектор „Международен книгообмен“ на БАН се информира редовно за новите издания на Центъра по тракология „Проф. Ал. Фол“ и те своевременно се предоставят на ЦБ на БАН за разпространяването им у нас и в чужбина. Поддържа се топографският каталог, а новопостъпилите библиотечни документи своевременно се отразяват в Книгата за движение на фонда.

9. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАУЧНИЯ СЪВЕТ НА ЗВЕНТО

Научен съвет ИБЦТ

Протокол №2/16.01.2018 г.

1	проф. дин	Александър Костов	
2	доц. д-р	Антоанета Балчева	
3	доц. д-р	Бисер Петров	
4	проф. дин	Валерия Фол	
5	проф. дин	Ваня Бориславова-Станчева	
6	доц. д-р	Добриела Котова –	

		зам.председател	
7	доц. д-р	Добринка Парушева	
8	доц. д-р	Златомира Герджикова	
9	доц. д-р	Зорка Първанова	
10	доц. д-р	Ирина Огнянова	
11	доц. д-р	Йорданка Бибина	
12	проф. дин	Калин Порожанов	
13	доц. д-р	Камен Димитров	
14	проф. дин	Лиляна Симеонова	
15	проф. д-р	Лора Тасева - председател	
16	доц. д-р	Марияна Стамова	
17	проф. дин	Надя Бояджиева	
18	проф. дин	Орлин Събев	
19	доц. д-р	Пенка Данова	
20	проф. дин	Рая Заимова	
21	доц. д-р	Росица Градева	
22	проф. д-р	Румяна Прешленова	
23	проф. дфн	Светлана Янакиева	
24	проф. дин	Светлозар Елдъров	
25	доц. д-р	Юра Константинова	

10. КОПИЕ ОТ ПРАВИЛНИКА ЗА РАБОТА В ЗВЕНОТО

Няма промени в Правилника.

11. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ В ОТЧЕТА И ПРИЛОЖЕНИЯТА КЪМ НЕГО СЪКРАЩЕНИЯ

AIIESEE – Международна асоциация за югоизточноевропейски проучвания.

AIIEB – Международна асоциация за византийски проучвания

FIDEM – Международна федерация на Институтите за средновековни изследвания,

ARCS – Американски изследователски център в София,

СIEPO – Comité international des études ottomanes et pré-ottomanes International

IAOSEHA – Association for Social and Economic History of the Ottoman Empire (IAOSEN)

ИБЦТ – Институт за балканистика с Център по тракология

НБУ – Нов български университет

ФНИ – Фонд „Научни изследвания“

МК – Министерство на културата

СУ – Софийски университет „Св. Климент Охридски“

САНИ – Сръбска академия на науките и изкуствата

РАН – Румънска академия на науките

ХАЗУ – Хърватска академия на науките и изкуствата

УниБИТ – Университет по библиотекознание и информационни технологии

ЧАНИ – Черногогорска академия на науките и изкуствата